

K TEORII A PRAXI INTERDISCIPLINÁRNÍHO PŘÍSTUPU K VÝZKUMU DISKURSU ZPRÁVA O MEZINÁRODNÍ KONFERENCI VE WARWICKU, VELKÁ BRITÁNIE

V září 2017 (13.–15. 9.) hostila The University of Warwick ve Velké Británii mezinárodní interdisciplinární konferenci *DiscourseNet Congress 2: Interdisciplinary Discourse Studies Theory and Practice*. Jedním z klíčových členů organizačního týmu konference byl Johannes Angermüller (Warwick), lingvista a sociolog, jenž s několika svými kolegy rovněž inicioval vznik volného sdružení DiscourseNet a jeho webových stránek, které se představují jako „interaktivní webová stránka pro všechny, kteří se věnují jazyku a společnosti“ a nabízejí registrovaným účastníkům prostor pro sdílení pozvánek na relevantní konference, upozornění na nové publikace v oboru apod. Webová stránka je vedena v devíti jazykových verzích (<https://www.discourseanalysis.net/wiki.php?wiki=en%3A-%3AStart>). Komunita DiscourseNet se již od roku 2008 pravidelně schází k diskusním setkáním, v posledních letech především u příležitosti svých konferencí a kongresů, a tak tomu bylo i ve Warwicku. Součástí programu byl kulatý stůl o záměrech, plánech a potřebách DiscourseNet, otevřený všem zájemcům z řad účastníků konference.

Záštity nad konferencí se ujalo Centrum pro aplikovanou lingvistiku Fakulty společenských věd ve Warwicku, jehož ředitelka, Helen Spencer-Oatey, konferenci zahájila. Pestrý program konference nabídl vedle dvou plenárních přednášek 84 příspěvků ve 28 tematických sekcích a také prezentaci posterů. Konference neměla jen interdisciplinární, ale také široce mezinárodní charakter — vystupující zastupovali univerzity téměř všech kontinentů. Úvodní plenární přednášku přednesl Michał Krzyżanowski (původně z Univerzity A. Mickiewicze v Poznani, nyní z University of Liverpool), který ukázal na příkladu politického a obecně společenského diskursu v současném Polsku proměňující se diskursní strategie, sledoval prvky, které konstruují obraz společnosti rizik a hrozeb, vliv rostoucí kulturní diverzity (superdiversity) a rozvoj „nadanárodního“ diskursu (transnational discourse), který se vytváří přenosem některých diskursních strategií mezi zeměmi.

Jednotlivé sekce sdružovaly příspěvky zaměřené na specifické aspekty mediálního, politického, institucionálního, vzdělávacího, vědeckého a profesního diskursu tvarované metodologickými přístupy lingvistickými, analýzy diskursu, včetně její multimodální větve, a přístupy sociologickými. V dynamicky se rozvíjejícím mediálním diskursu přitahují pozornost nové žánry spjaté s moderními technologiemi: Ruth Page a Jill Walker Rettberg (Birmingham) se věnují analýzám multimodálních zpráv typu „snapchat“, které jsou kombinací verbálního sdělení, fotografií a videí, které mohou být různým způsobem editovány. Výsledný obraz zachycené události je sdílen na internetu po omezenou dobu 24 hodin a pak je automaticky smazán. Autorky výzkumu sledovaly, jak a jakými verbálními i neverbálními prostředky budují autoři několika zpráv z inaugurace prezidenta Trumpa dojem individuálního, nebo naopak kolektivního protestu. Velké pozornosti se těšil diskurs politický, v jehož rámci se prezentace soustředily například na inkluzivní a exkluzivní diskursní praktiky v diskusích u politických zpráv (Matthias Jakob Becker, Berlín), proces diskursní konstrukce „demokracie“ (Tatiana Shutova, Nižnij Novgorod) a „nebezpečí“ (Salim Kerboua, Biskra, Alžírsko); na diskurs imigrace a integrace ve Velké Británii se zaměřila Sara Elsayed (Warwick), která upozornila mimo jiné na skutečnost, že některým

diskriminujícím praktikám může otevírat cestu neexistence jasné definice integrace. Na proměny současného institucionálního diskursu v univerzitním prostředí se soustředila Françoise Dufour (Paříž), která si ve své prezentaci všimla způsobů, jakými se akademičtí pracovníci představují v biogramech na osobních webových stránkách, na stránkách svých univerzit a také na sociálních sítích. Vnitřně rozrůzněný a dynamicky se rozvíjející je v současné době rovněž diskurs vzdělávací. Digitální prostředí internetu dalo vzniknout novým vzdělávacím platformám, které se staly předmětem zájmu lingvistů v analýze diskursu teprve v nedávné době: Gabriela Zapletalová (Ostrava) ve svém příspěvku charakterizovala principy komunikace vyučujících a studentů v rámci tzv. MOOCs, hromadných otevřených online kurzů, které nenabízejí pouze audiovizuální záznamy výkladu učitele, ale vedou zúčastněné k budování nových poznatků a získávání odborných zkušeností v komplexní vzájemné interakci. Stejně aktuální zůstává i výzkum tradičních, nedigitálních textů, například textů učebnicových, do centra pozornosti se však dostávají některé specifické aspekty: Ilse Porstner (Víděň), která se věnuje postkoloniálnímu narativu a ideologii v rakouských učebnicích dějepisu, prezentovala výsledky své multimodální analýzy interakce obrázků a textu a konkrétními příklady z terénního výzkumu ve školách dokládala, jak nedostatečná integrace textu a obrazu vede k dvojznačným nebo zcela chybným interpretacím obrazového materiálu. V sekcích věnovaných odbornému a profesnímu diskursu přednášející vystoupili s podobně širokým spektrem témat i metodologických přístupů. Mikko T. Virtanen (Helsinky) sledoval výskyt, funkci a lexikogramatickou realizaci prvků vyprávění v populárně naučné literatuře; Renáta Tomášková (Ostrava) představila stavbu a funkci výzkumných blogů, které jsou součástí webových stránek britských a severoamerických univerzit, a snažila se odhalit, nakolik jejich komunikační strategie přispívají k diseminaci poznatků a nakolik čtenáře aktivně vtahují do procesu jejich vytváření. Mezi prezentacemi k profesnímu diskursu nechyběl ani diskurs právní: Tian Hailong (Tchien-ťin) vykreslil hierarchický systém řízení čínského soudnictví a následně se zaměřil na sérii textů vážících se k vybraným případům, které vedly k vydání rozsudku smrti.

Zpráva poskytuje rámcový přehled a příklady tematického záběru konference, aniž by si činila nárok na její vyčerpávající, podrobný popis. Interdisciplinární charakter konference a stejně tak pestré mezinárodní složení jejích účastníků jsou příležitostí k orientaci v současných trendech analýzy diskursu a bohatou inspirací k novým výzkumným projektům. Neocenitelný je rovněž prostor k diskusi nad jednotlivými příspěvky, která přináší konfrontaci s odborníky různých specializací a otevírá tak otázky, jež by v úzce zaměřené komunitě nemusely přijít na pořad jednání. K příjemné a kolegiální atmosféře konferenčního setkání nepochybně přispělo i zátiší přírodního prostředí kampusu Westwood Univerzity ve Warwicku.